

KAUNO GEDIMINO SPORTO IR SVEIKATINIMO GIMNAZIJOS PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kauno Gedimino sporto ir sveikatinimo gimnazijos Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 patvirtintomis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – padėti gimnazijai užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškomis aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

3. Tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Kauno Gedimino sporto ir sveikatinimo gimnazijoje.

4. Tvarkos aprašo tikslas – siekiant ugdyti pozityvų vaiko elgesį ir sukurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, klasės, gimnazijos, šeimos lygmeniu.

5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

5.1. Į patyčias ir smurtą būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

5.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų;

5.4. kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys turi mokėti tinkamai reaguoti patyčių ar smurto situacijų atveju.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

6.2. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ ar užgauliojant) ir/ ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.2.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.2.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.2.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.2.4. elektroninės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.3. **Patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojamas.

6.4. **Besityčiojantysis/skriaudėjas** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

6.5 **Patyčias ir smurtą patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai), jų tėvas (-ai), (globėjai, rūpintojai).

6.6. **Patyčių stebėtojas** – vaikas, matantis ar žinantis apie patyčias.

6.7. **Patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis gimnazijos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

6.8. **Patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

6.9. **Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškimo geresniam pažinimui bei valdymui, reiškimo tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

7. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymais įgyvendinančiais teisės aktais.

II. PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

8. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi progimnazijos direktorius, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių auklėtojai, o jos vykdyme dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

9. Gimnazijos direktorius yra atsakingas už tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio gimnazijos patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą gimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

10. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja ne mažiau kaip trys atsakingi asmenys. Gimnazijos direktorius jais paskiria Vaiko gerovės komisijos narius ir/ar kitus asmenis ir patvirtina Gimnazijos tvarkos apraše, kurie kasmet:

10.1. inicijuoja anoniminę mokinių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

10.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių auklėtojų dėl progimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę (ne rečiau kaip kartą per pusmetį);

10.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

10.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

10.5. teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

10.6. esant reikalui, teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl Patyčių prevencijos ir intervencijos tvarkos aprašo tobulinimo;

10.7. atlieka kitus gimnazijos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

11. Klasės auklėtojai vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją savo klasėje:

11.1. su socialiniu pedagogu tris kartus per mokslo metus išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias klasėje, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis;

11.2. klasės valandėlių metu kreipia dėmesį ir aptaria su vaikais žodines, fizines, socialines, elektronines patyčias (jų atpažinimą, ypatumus ir tinkamą reagavimą) pasirinkta forma; tikslas – aptarti su vaikais priežastis, kodėl vyksta patyčios, padėti vaikams atskirti mitus ir faktus, susijusius su patyčiomis, drąsinti apie tai kalbėti atvirai, pasakyti suaugusiajam, aptarti galimus sprendimų būdus.

11.3. kiekvieno tėvų susirinkimo metu skiria laiko mikroklimatui klasėje aptarti. Su tėvais aptariamos žodinės, fizinės, socialinės, elektroninės patyčios (jų atpažinimas, ypatumai ir tinkamas reagavimas), konkrečios probleminės situacijos klasėje bei jų sprendimai. Svarbi dalis – tėvų motyvavimas atpažinti ir tinkamai reaguoti į patyčias.

III. PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

12. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

12.1. įsikiša įtarus ir/ ar pastebėjus patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus, esant elektroninėms patyčioms, išsaugo įrodymus;

12.2. primena vaikui, kuris tyčiojasi, progimnazijos nuostatas ir elgesio taisykles;

12.3. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus/ rūpintojus) ar progimnazijos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

12.4. informuoja klasės auklėtoją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias, elektroninių patyčių atveju pateikia išsaugotus įrodymus.

12.5. jei informuoja tiesiogiai Vaiko gerovės komisijos pirmininką, psichologą ar socialinį pedagogą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias (ar elektronines patyčias), kartu pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (priedas Nr. 2).

13. Klasės auklėtojas gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:

13.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

13.2. užpildo pranešimo apie patyčias formą (tarnybinį pranešimą, priedas Nr. 2); ją perduoda Vaiko gerovės komisijos pirmininkui;

13.3. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus/ rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

13.4. toliau stebi situaciją, bendradarbiauja su Vaiko gerovės komisijos pirmininku ir informuoja apie pokyčius.

14. Gimnazijos Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

14.1. numato veiksmų planą, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus/ rūpintojus), esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

14.2. informuoja gimnazijos direktorių apie esamą situaciją;

14.3. atlieka kitus šiame tvarkos apraše numatytus veiksmus.

15. Mokiniiui, jo tėvui (globėjui, rūpintojui) pasityčiojus iš administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias, turėtų užpildyti Patyčių pranešimo formą (priedas Nr. 2), informuoti gimnazijos

direktorių, kuris imasi šiame tvarkos apraše ar kituose gimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.

16. Administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam darbuotojui pasityčiojus iš mokinio, asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias, turėtų informuoti gimnazijos direktorių, kuris imasi šiame tvarkos apraše ar kituose gimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų. Mokinys apie suaugusiojo žmogaus patyčias gimnazijoje praneša gimnazijos socialiniam pedagogui, administracijai ir apie tai informuoja savo tėvus/ globėjus, kuriems rekomenduojama raštu kreiptis į administraciją.

17. Gimnazijos direktorius, sužinojęs apie gimnazijos darbuotojo patiriamas patyčias arba gimnazijos darbuotojo tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis priemonių, numatytų šiame tvarkos apraše.

18. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

19. Tais atvejais, kai gimnazijoje nėra švietimo pagalbos specialistų ar yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti gimnazijoje, klasės auklėtojas ir/ar administracijos atstovas nukreipia mokinį ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į Savivaldybės švietimo pagalbos įstaigą.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. Visi dokumentai, esantys Vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

21. Su gimnazijos nustatyta Patyčių prevencijos ir intervencijos tvarka supažindinami visi gimnazijos bendruomenės nariai kiekvienų mokslo metų pirmąją savaitę. Tėvai su šia tvarka supažindinami per elektroninį dienyną. Tvarka skelbiama gimnazijos internetinėje svetainėje.

KAUNO GEDIMINO SPORTO IR SVEIKATINIMO GIMNAZIJOS PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠO PAGRINDINĖS ĮGYVENDINIMO GAIRĖS

Nuo šių mokslo metų gimnazijoje skirsime dar daugiau dėmesio stabdydami patyčias. Siekiama įtraukti visą gimnazijos bendruomenę: kiekvienas, pastebėjęs ar įtaręs patyčias, nepriklausomai nuo besityčiojančių amžiaus ar pareigų, turi jas stabdyti ir registruoti raštu. Žemiau bendrais bruožais pateikiame mokyklos bendruomenės atsakomybes stabdant patyčias.

1. Mokiniai ir tėvai/globėjai

Gimnazijos mokiniai bus supažindinti, kad patyčios yra pasikartojantys veiksmai ir žodžiai, kurie skaudina kitą. Gimnazijoje draudžiama tyčiotis:

- žodžiu (pravardžiuoti, grasinti, erzinti)
- veiksnu (mušti, spirti, gadinti daiktus)
- grupelėje (skleisti gandus)
- elektroninėje erdvėje (siųsti skaudinančias žinutes, paveikslėlius)

Vaikai drąsinami atvirai kalbėti apie patyčias ir būtinai pasakyti apie tai suaugusiajam (gimnazijos darbuotojui, tėvams/ rūpintojams). Efektyviausiai patyčios sprendžiamos tik tuomet, kai suaugę apie tai žino ir padeda rasti bendrus sprendimus.

Svarbu, kad mokinys apie patirtas patyčias iš suaugusio asmens (mokytojo ar kito mokyklos darbuotojo) papasakotų socialiniam pedagogui/ mokyklos administracijai ir savo tėvams/rūpintojams, kuriems rekomenduojama raštu kreiptis į gimnazijos administraciją.

Kai gimnazijoje mokinys tyčiojasi iš suaugusio asmens, darbuotojas raštu praneša apie tai administracijai. Apie tokį elgesio taisyklių nesilaikymą nedelsiant informuojami mokinio tėvai.

2. Gimnazijos darbuotojai:

Du kart per metus vykdo anoniminę vaikų apklausą. Siekiama identifikuoti patyčių mastą, vietas gimnazijoje, kur jos vyksta dažniausiai. Atsižvelgiant į duomenis, rengiamas patyčių prevencijos priemonių planas, kurį vykdys visa gimnazijos bendruomenė.

Gimnazijos darbuotojai, sužinoję apie patyčias, jas stabdo, fiksuoja tokius atvejus raštu ir perduoda informaciją klasės auklėtojui. Tolesni sprendimai priimami vadovaujantis gimnazijos patvirtintais dokumentais.

Patyčių dalyviams gimnazijoje, esant poreikiui, teikiama pagalba. Jei gimnazijoje nebus galimybės suteikti pagalbą, dalyviai bus nukreipiami į kitą Savivaldybės švietimo pagalbos įstaigas.

3. Klasės auklėtojai vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją savo klasėje:

su socialiniu pedagogu bent tris kartus per mokslo metus išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis;

klasių auklėtojai klasės valandėlių metu kreipia dėmesį ir aptaria su vaikais žodines, fizinės, socialines, elektronines patyčias (jų atpažinimą, ypatumus ir tinkamą reagavimą) pasirinkta forma;

klasių auklėtojai kiekvieno tėvų susirinkimo metu skiria laiko mikroklimatui klasėje aptarti. Su tėvais aptariamos žodinės, fizinės, socialinės, elektroninės patyčios (jų atpažinimas, ypatumai ir tinkamas reagavimas), konkrečios probleminės situacijos klasėje bei jų sprendimai. Svarbi dalis – tėvų motyvavimas atpažinti ir tinkamai reaguoti į patyčias.

3.1. Klasės auklėtojas vykdo patyčių intervenciją savo klasėje:

gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:

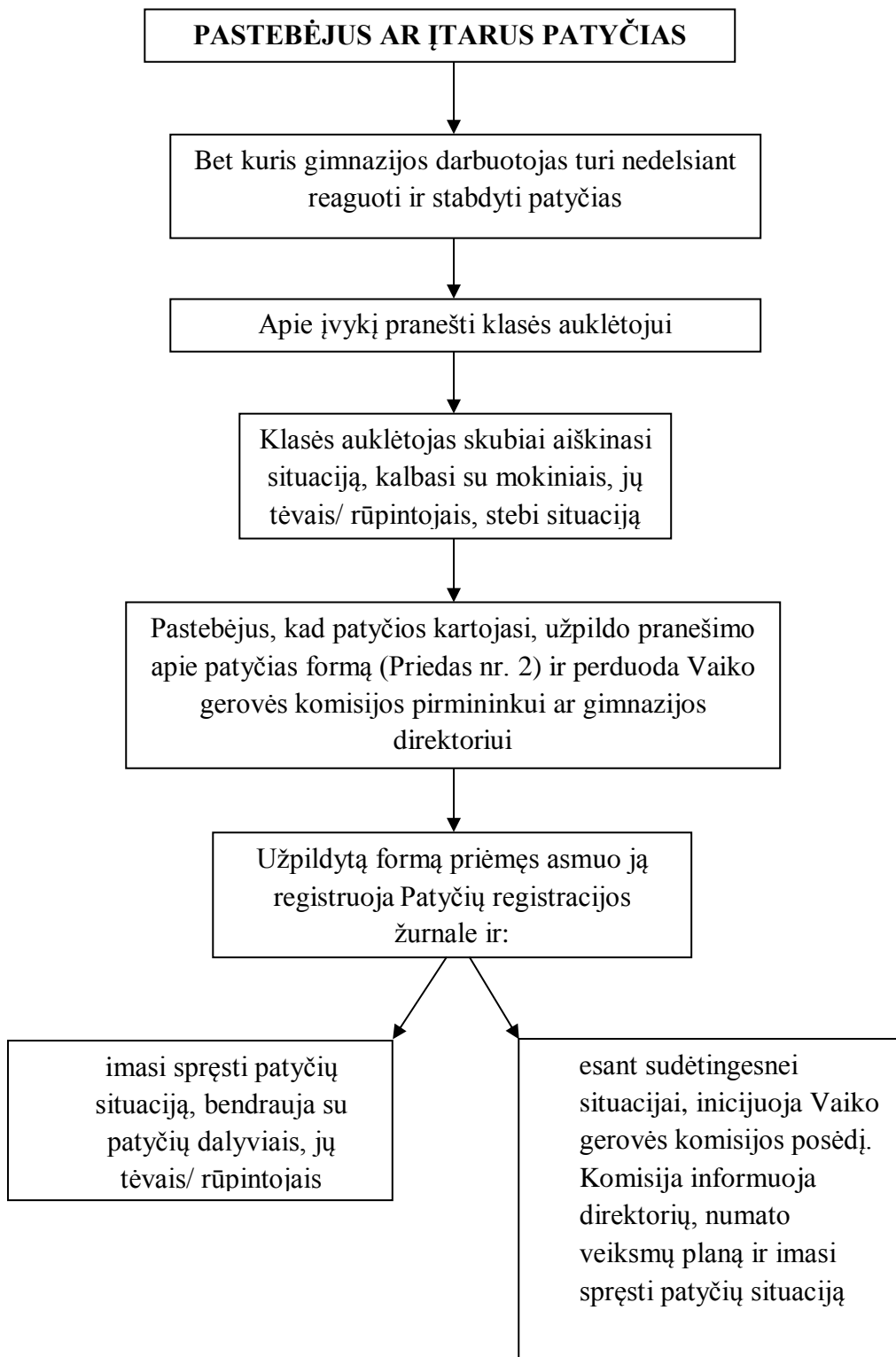
užpildo pranešimo apie patyčias formą (tarnybinį pranešimą);

organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose; jei įmanoma, apie patyčių atvejį tėvai informuojami telefonu, vaikui girdint;

nesiliaujant patyčioms ar esant sudėtingesniai patyčių atvejui, kreipiasi į Vaiko gerovės komisiją ar konkrečius Gimnazijos tvarkos apraše nurodytus asmenis ir perduoda surinktus faktus apie netinkamą elgesį.

Tikimės jūsų įsitraukimo ir bendradarbiavimo užtikrinant sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai ir fiziškai saugi visiems progimnazijoje.

**KAUNO GEDIMINO SPORTO IR SVEIKATINIMO GIMNAZIJOS
REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS**

Patyčių registracijos
žurnale Nr. _____

KAUNO GEDIMINO SPORTO IR SVEIKATINIMO GIMNAZIJA
PRANEŠIMAS APIE PATYČIAS

Pranešimo data

Bendrieji duomenys:

kam pranešta apie patyčias:	
kas pranešė apie patyčias:	
kada vyko patyčios:	
kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
☐ elektroninės: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašymas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____	
Ar yra žinoma apie tokio elgesio pasikartojimą:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

vaiko/ų, patyrusio/ų patyčias, vardas, pavardė	
vaiko/ų, kuris tyčiojosi, vardas, pavardė	
vaiko/ų, stebėjusio/ų patyčias, vardas, pavardė, klasė	

Informacija apie

įvykį: _____

Veiksmų po įvykio planas su:

vaiku, patyrusiu patyčias:	
vaiku, kuris tyčiojosi:	
stebėtojais:	
patyčių dalyvių tėvais:	
kitais gimnazijos darbuotojais:	